

Nederlandse Genealogische Vereniging

Afdeling Zeeland

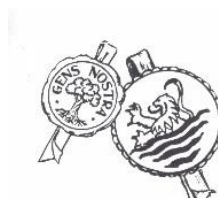

WIJ VAN ZEELAND

18^e jaargang, nummer 1

januari 2016

Wij van Zeeland 18^e jaargang nummer 1

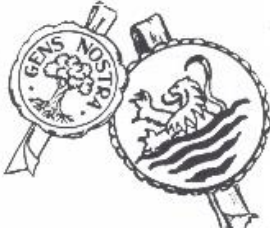

INHOUDSOPGAVE

Kijk ook op de website van de afdeling: <http://zeeland.ngv.nl>

Van de voorzitter	pag 1
Van de redactie	pag 1
Informatie van de Algemene Vergadering	pag 2
Nieuws uit de Regio's van de Afdeling Zeeland	
Regio Noord- en Zuid-Beveland	
Afstammelingen van Johannis Nieuwdorp	pag 3
Een bijzondere boom op een bijzondere plek in Wemeldinge	pag 4
PR-activiteiten	
Lezingen 2016	pag 8
Oud Schrift met PaiZ...	
Rekening Cornelis Lenaerts	pag 10
Lezers schrijven	
Meekrap	pag 13
Toevalsvondsten	
Familie Claeysens uit Zeeuws-Vlaanderen	pag 16
Doorzoek de genealogisch open data van Nederlandse archieven	pag 17
Herkent u ze nog?	pag 19
Genealogie, Voorouders komen tot leven	
Een schoone wel gebouwde hoffstede II	pag 20
Baldadigheid in de Israelitische kerk. Fragment uit leven "stoepeschieter"	pag 26
Oude woorden en uitdrukkingen	pag 30
Ledenmutaties	pag 31
Stichting genealogische Publicaties: de Prae 1600 Club.	pag 32

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende stukken. Voor het overnemen van artikelen of delen daarvan, is toestemming nodig van de redactie.

VAN DE VOORZITTER

Ferrie Moubis, Voorzitter.

Allereerst wil ik U mijn Beste Wensen doen toekomen voor 2016. Moge het U en de uwen goed gaan. Genealogie staat steeds meer in de belangstelling, maar onze vereniging helaas steeds minder. Eind november 2015 hadden we in Zeeland 318 leden en dat is wel eens anders geweest. In 2009 hadden we nog 356 leden! Hebt u, als u over uw hobby spreekt op een verjaardag of gezellige middag, ook al eens mensen gehoord die hun stamboom uitgezocht hadden? Van die mensen die niet verder kwamen dan wat Googelen op internet? Die mensen zou u dan toch eens kunnen vertellen, dat als ze lid zijn van onze club, ze veel meer kunnen vinden. Interessante bijeenkomsten, goede bladen, cursussen als er voldoende deelname is, een verenigingscentrum in Weesp met een schat aan informatie en onze website waar naast algemene informatie ook specifieke Zeeuwse informatie te vinden is, zoals bijvoorbeeld de doopboeken van Stavenisse. Samen sta je nu eenmaal sterker dan wanneer je in je eentje het wiel moet uitvinden. Breng eens een lid aan en help mee onze afdeling te versterken. Ik nodig u uit om op zaterdag 23 januari om 14.00 uur, bij onze volgende bijeenkomst, het glas te komen heffen op het nieuwe jaar en onder het genot van een hapje en een drankje kunnen we dan eens verder praten over ledenwerving, genealogie, enz. Tot dan.

VAN DE REDACTIE.

Ik sluit mij aan bij de voorzitter en wens iedereen een voorspoedig 2016. Qua inhoud zijn de bijdragen in dit nummer gevarieerd. Allereerst informatie van de laatste Algemene Vergadering. Een van onze lezers zag een melding op de internetsite van de PZC dat er geen afstammelingen gevonden waren van Johannes Nieuwdorp. Nieuwsgierig geworden leverde een zoektocht echter wel de nodige afstammelingen op. In Wemeldinge staat er een bijzondere boom op een bijzondere plek. Voor het jaar 2016 zijn er weer lezingen gepland. De rubriek Oud Schrift is ook weer gevuld met een oefening. Naar aanleiding van deze rubriek wordt een oproep gedaan aan de lezers. De vraag is of met deze rubriek moet worden doorgegaan of moet aan een andere opzet worden gedacht. De productie van meekrap komt ook regelmatig aan de orde en krijgt in deze bijdrage een uitleg. Toevalsvondsten gaat deze keer over de familie Claeysens uit Zeeuws-Vlaanderen. De rubriek Herkent u ze nog laat een paar mooie oude foto's zien. Het tweede deel omtrent een schoone wel gebouwde hoffstede II. Dit nummer wordt afgesloten met een fragment uit het leven van een stoepeschieter.

Informatie uit de Algemene Vergadering.

Onlangs was ik als uw afgevaardigde namens de afdeling Zeeland op de Algemene Vergadering van onze vereniging in Zeist. De belangrijkste besluiten waren het goedkeuren van de nieuwe statuten en de begroting voor 2016. Aan dat laatste punt zaten toch nogal wat haken en ogen. Het hoofdbestuur had de post Gens Nostra met enkele tienduizenden euro's gekort, ervan uitgaande dat het blad nog maar 6 keer zou verschijnen in 2016. Daar waren nogal wat bezwaren tegen, niet alleen van de kant van de redactie maar ook van veel afdelingen die de reden van deze forse bezuiniging niet kenden en hun leden hierover niet geïnformeerd hadden. Informeel wist ik dat wel en heb dat ook op onze afdelingsvergadering kenbaar gemaakt. Volgend jaar verschijnt Gens Nostra dus toch nog 10 keer (waarvan 2 dubbelnummers) en daarna zien we wel weer. De hoofdreden van al deze bezuinigingen is natuurlijk het dalende ledenaantal. Landelijk hebben we nu minder dan 8000 leden en die dalende trend is nog niet gekeerd. Verder werd door het hoofdbestuur toegezegd dat gelden die door onze afdeling bijeengebracht zijn door bijvoorbeeld verkoop van CD's en USB sticks ook binnen de afdeling blijven en niet ter beschikking zijn van het hoofdbestuur. Dit wordt vastgelegd in het nieuwe Huishoudelijk Reglement. Al met al was het een rustige en vruchtbare vergadering.

Ferrie Moubis

Voorzitter/afgevaardigde.

REGIO NOORD- EN ZUID-BEVELAND

AFSTAMMELINGEN VAN JOHANNIS NIEUWDORP (1820 – 1903)

Op de internetsite van de Provinciale Zeeuwse Courant van 7 oktober 2015 las ik dat er geen nabestaanden waren gevonden van het echtpaar Nieuwdorp-Nieuwenhuijzen, dat zo'n honderd jaar geleden begraven is op de begraafplaats van Colijnsplaat. Ik vond dat uiterst merkwaardig en ging op oriënterend onderzoek uit. Via de site "zeeuwengezocht" vond ik binnen korte tijd dit echtpaar terug met tien van hun kinderen. Omdat mij op dat moment de tijd ontbrak om het onderzoek naar nog levende nakomelingen verder te doen, mailde ik de desbetreffende wethouder van Noord-Beveland alvast mijn bevindingen en gaf haar in overweging om een van de ambtenaren verder te laten zoeken. Daarop kreeg ik van een "functioneel leidinggevende dienstverlening" van de gemeente per kerende post een mailtje terug met de boodschap, kort samengevat, dat mijn gesuggereerde onderzoek al was gedaan, zonder resultaat, en dat ik er niet meer op terug behoefde te komen daar voor hem mijn mail was afgehandeld. Daardoor geprikkeld ging ik toch op verder onderzoek uit via de site "wiewaswie" en raadpleegde ik het archief van het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag. Uit dit onderzoek kwam allereerst naar voren dat Johannis Nieuwdorp (1820-1903), waar het hier mijns inziens om gaat, twee keer getrouwd is geweest. De eerste keer met Maria Schaalje, waarmee hij negen kinderen kreeg. De tweede keer met Pieterella Nieuwenhuijzen (1830-1904), die hem elf kinderen schonk. Daar het om dit laatste huwelijk ging, heb ik hiervan de nakomelingen opgezocht. Het resultaat was dat er minimaal 32 nazaten, met als geboortjaar 1930 of later, tevoorschijn kwamen. Daar de gemeente toegang heeft tot de Gemeentelijke Basisadministratie en ik niet, is het aan haar om na te gaan wie van deze 32 nog in leven zijn en wat hun adres is. Het zou me verbazen als tussen al deze nakomelingen er niet enkelen zouden zijn die nog aanspreekbaar zijn.

Hetzelfde onderzoek heb ik uitgevoerd voor het eerste huwelijk van Johannis Nieuwdorp. Hierbij blijkt dat er 29 aangetoonde nakomelingen zijn, die na 1930 zijn geboren. Hoewel dit niet de gezochte nazaten zijn, zijn ze toch met de helft van het echtpaar genetisch verbonden. Daaronder zullen waarschijnlijk ook enkelen zijn die geïnteresseerd zijn in het graf van hun voorvader en -stiefmoeder, waar het allemaal om te doen was.

Hoofddorp, oktober 2015.

Rinus van Langeraad.

E-mail: rintip@hetnet.nl

Opmerking redactie:

Door de heer van Langeraad waren nog meer gegevens aangeleverd. Om eventuele problemen in het kader van de privacy te voorkomen worden deze gegevens niet gepubliceerd. U kunt hiervoor wel de heer van Langeraad benaderen.

Een bijzondere boom op een bijzondere plek in Wemeldinge, over een es met een verhaal.

Inleiding.

In 2014 is het wandelnetwerk Goes-Kapelle, met de naam "Hart van Zeeland", gereed gekomen¹. Met behulp van de daarbij behorende kaart en de knooppuntnummers kan men zelf een route uitstippelen. Ook in en rondom Wemeldinge kunnen op die manier aantrekkelijke wandelingen gemaakt worden. En dat gaan nu in dit verhaal doen. Loopt u ook mee? Het beginpunt is knooppunt nr. 90 (is vlakbij de kerk van Wemeldinge aan de Kerkweg) richting knooppunt 33 (is aan het Hogepad). Gepasseerd wordt het bekende hof "Maalkote", lange tijd bewoond geweest door leden van de familie Dekker, en slaan daarna rechtsaf het doodlopende Lampewegje in. Na een paar honderd meter is het de hoogste tijd om stil te blijven staan.

Afbeelding 1: Fragment van de kaart behorend bij het wandelnetwerk Goes-Kapelle (Hart van Zeeland).

Een opvallende boom aan het Lampewegje.

Aan de noordzijde van het Lampewegje is, aan drie kanten hoog boven de boomgaarden uitstekend, een essenboom zichtbaar. Een alleenstaande es die, zo wordt gedacht, al behoorlijk oud is². Die boom staat er namelijk al lang en is tot nu toe nooit gerooid. Is daar een reden voor? Van de kant van de pachter/erven van de boomgaarden is verteld dat er vroeger bij de es nog een boom stond, die is doodgegaan³. De nu solitaire es heeft er dus niet altijd alleen gestaan. Maar ja, nu deze boom er alleen staat valt hij des te meer op.

Afbeelding 2: Op de voorgrond het Lampewegje. De essenboom is ook goed te zien vanaf de Wemeldingse Zandweg.

De essenboom staat aan of op den diek!

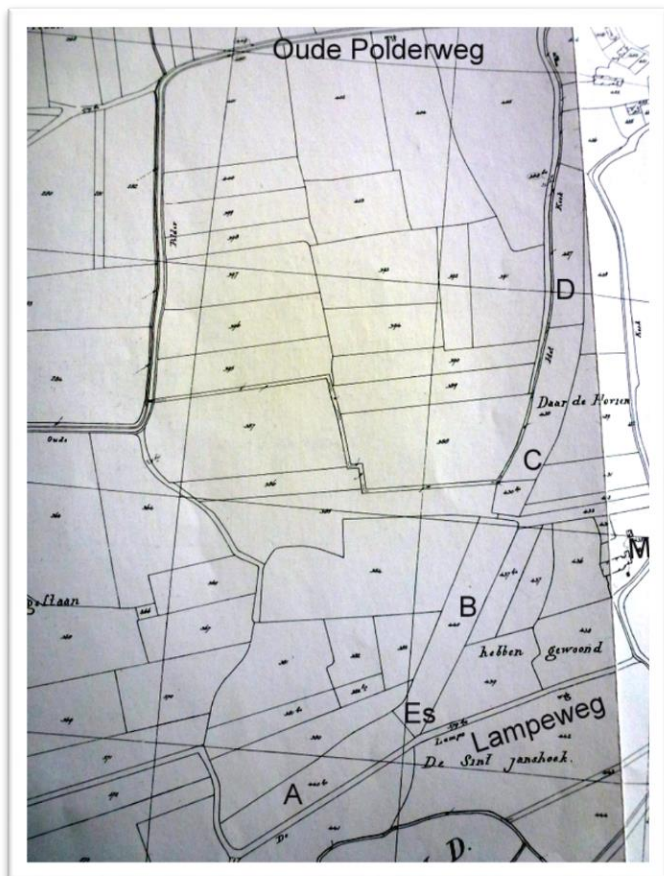
De grond waarop de es staat is eigendom van de erven Willem Adriaan Gerard (Wim) Dekker (1930-2008). Wim Dekker woonde tot omstreeks 1999 op het hof “Maalkote”. Van de kant van de pachter/erven wist men te melden dat het perceel waarop de essenboom staat vroeger ook wel den dijk/diek werd genoemd. Dat is belangrijke informatie want daarmee ging er een lichtje branden. Ter plaatse van de essenboom en ook nog meer in noordoostelijke richting is er een duidelijk hoogteverschil aanwezig. De grond waarop de boom staat en ook aansluitend daaraan ligt nogal wat hoger dan de directe omgeving⁴. Heeft hier vroeger dan een dijk gelegen?

Vermoedelijk heeft hier vroeger een dijk gelegen. Er zijn een aantal bronnen te noemen die deze mening aannemelijk maken. In de eerste plaats hebben wij het bekende boek van de heer C. Dekker: “Zuid-Beveland. De historische geografie en de instellingen van een Zeeuws eiland in de middeleeuwen” (1971) geraadpleegd. Dekker situeert de dijk die na de stormvloed van 1134 aan de westzijde van Wemeldinge is aangelegd ten oosten van het Kleine Kerkwegje, achterom de hofstede “Maalkote” en dwars door de Lampe⁵.

Verder is het zo dat in de bewaard gebleven overlopers van Wemeldinge (periode 1582 -1856) een perceel wordt genoemd met de benaming *den dijk(c)k*. Dit in de hoek “Daar de Hovien hebben gewoond”⁶. Dat is de hoek waar ook het hof “Maalkote” in ligt. In de oudste overlopers wordt de naam van deze hoek trouwens gekoppeld aan de naam van de bewoner van de “Maalcote”, zoals bijvoorbeeld in 1582: *Den houck daer Christiaen Foortse Brick in woendt*. Het perceel met de naam

den dij(c)k is in vrijwel alle overlopers 3 gemeten en 196 roeden groot. In 1829 verkoopt Hubregt Kuijlenbroek het hof "Maalcote". In totaal gaat het om ruim 28 bunder grond. Ook het perceel met de naam *den dij(c)k* is hierin begrepen. Het perceel wordt in twee gedeelten gesplitst en ook zo geveild. Eén deel wordt gekocht door Joris Meijaard en het andere door Marinus Lamper, beiden landbouwers uit Wemeldinge⁷.

Op het verhaal dat van belang is, zijnde minuutplan (kadastrale kaart), behorend bij de zogenaamde kadastrale atlas van 1832, zijn een aantal langgerekte percelen te zien die het tracé van de oude zeedijk vormen. Het dan inmiddels qua eigendomssituatie, in twee gedeelten gesplitste perceel met de in de overlopers genoemde naam den dijk, is op deze kaart ook te zien.

Afbeelding 3: Fragment van minuutplan uit de kadastrale atlas 1832, serie Zuid-Beveland (3) Kapelle/Wemeldinge/Schore en Vlakte. Betreft Wemeldinge, sectie A 2e blad.

A,B,C en D: Het tracé van de zeedijk aangelegd na de stormvloed van 1134. De nrs. A en B worden in de overlopers als één perceel aangeduid met den dijk, groot 3 G en 196 R. In 1829 wordt dit perceel gesplitst en verkocht aan Marinus Lamper (deel A) en aan Joris Meijaard (deel B).

M: het hof "Maalcote". Es: de plaats van de huidige solitaire essenboom.

De verkoop van bomen door de eigenaar van de Maalcote in de twintigste eeuw.

Nog even terugomend op de boom(en). Het is wel zeker dat er vroeger veel meer bomen in dit gebied stonden dan de solitaire es die nu zo opvalt. De boomgaarden met fruitbomen beplant en de daartussen en er omheen geplaatste windschermen (vaak gevormd door strak gesnoeide elzenbomen) laat ik hierbij uiteraard buiten beschouwing.

In het archief van de familie Dekker bevindt zich, naast vele andere interessante zaken, een boekje uit 1917. In dat boekje is een schatting d.d. 13 september 1917 van een taxateur uit 's-Gravenpolder opgenomen van de waarde van een groot aantal bomen, die door de eigenaar (de heer W. Dekker)

van het hof "Maalcote" verkocht zullen worden. Van de inhoud van de taxatie heb ik kennis mogen nemen.

De taxateur maakt in het boekje melding van in totaal 211 bomen, gelegen op en rondom het erf van de "Maalcote". Het gaat in hoofdzaak om olmen, essen en abelen, maar ook nog een aantal wilgen en populieren. De taxateur noemt ook de percelen waar de bomen op staan, het aantal bomen daarop gelegen en specificeert de waarde daarvan. Acht abelen en één olm zijn gelegen aan de zogenaamde dijk en twee olmen aan de dijk tegen het kruisbessen boomgaardje. Verder ondermeer bomen aan de Grintweg, bomen aan de weg voor de dreef boomgaard en in de dreef boomgaard. De exacte plaats waar die bomen stonden kan uiteraard niet meer worden aangegeven. In totaal waardeert de taxateur de bomen op een bedrag van 5.310,75 gulden. Daags daarna, op 11 oktober 1917, vindt de verkoop van de bomen bij inschrijving en opbod plaats. In het boekje zijn de kopers van de bomen genoemd en ook de opbrengst. De bomen hebben een bedrag van 5.984,-- gulden opgebracht. We moeten wel bedenken dat het hier gaat om guldens van 1917. De bomen hebben dan ook toen een mooi bedrag opgebracht.

Het is toch wel bijzonder dat deze al bejaarde es er nog steeds staat. Hij staat ook op een bijzondere plaats. Een plaats die van historisch belang is. Te hopen is dat deze solitaire es er nog lang mag staan!

Vervolg van de wandeling.

De wandeling wordt vervolgd en wel een stukje verder over het Lampewegje. Iets voorbij de bocht naar rechts loopt het openbare Lampewegje dood. Het wegje (niet toegankelijk!) gaat nu verder als ontsluiting/toegang van/tot de daar gelegen boomgaarden. Iets eerder wordt het Lampewegje verlaten en lopen over het bouwland langs een waterloop, richting knooppunt nummer 33. Vlak voordat knooppunt 33 wordt bereikt zien we in de sloot nog een door het waterschap aangebrachte stuw. Die stuw zorgt ervoor dat het water in de sloot richting Wemeldinge wordt opgestuwd en een hoger peil bereikt. Op die manier wordt verdroging van de gronden tegengegaan. Het valt hier wel op dat de gronden richting Wemeldinge veel hoger liggen dan de westelijk van de stuw gelegen gronden richting Kattendijke.

U kunt, aangekomen bij knooppunt 33, zowel links als rechts over het Hoge pad, uw wandeling voortzetten.

Goes, najaar 2014 – Adri Haaij

Noten:

1. Dit als onderdeel van het Wandelnetwerk Zeeland. De kaart van het "Hart van Zeeland" is een uitgave van de VVV Zeeland.
2. Het zal wel een gewone es zijn, de *fraxinus excelsior*. Wij hebben begrepen dat een es wel ouder dan 200 jaar kan worden. Om de ouderdom te bepalen zou een deskundige nader onderzoek moeten doen. De es is overigens niet opgenomen in een inventarisatie van de bomenstichting, waarin meer dan 400 (monumentale) bomen in de gemeente Kapelle zijn vermeld.
3. Gesprek op 25.7.2014. De boomgaarden zijn verpacht aan het fruitteeltbedrijf Hoge Pad te Kattendijke.
4. Van de kant van de erven Wim Dekker is erop gewezen dat tijdens de crisis in de jaren dertig van de vorige eeuw in die omgeving grondwerkzaamheden zijn uitgevoerd. Dit in het kader van de werkverschaffing. Er zijn toen tijdelijke spoorbanen aangelegd waarover met kiepkarren grond werd getransporteerd om laagtes op te vullen. Het zou natuurlijk kunnen dat er toen grond is afgegraven van hoger gelegen delen, waaronder wellicht ook van de voormalige (zee)dijk. Daarover hebben wij echter geen verdere informatie.

5. Zie in boek van Dekker over Zuid-Beveland voor meer informatie over o.a. het tracé van deze dijk, bladzijde 99 e.v., alsmede in het boek van Dekker "Een Zeeuws dorp in de Middeleeuwen, Wemeldinge voor het jaar 1600" (2007), bladzijde 13 en 14. Hierover ook in "Wemeldinge historie van een dorp tussen Kerk en Kanaal" (2005) door G.J. Lepoeter/J.C. de Groene, bladzijde 17 en 18.
6. De overlopers geven voor de hoek daar de Hovien hebben gewoond als westelijke begrenzing aan: *de watergang of scheid van oost- en westambacht*. Die watergang zal, naar wij menen, wel onderaan de dijk hebben gelegen. Met de indeling in het oostambacht en het westambacht worden geen ambachten van ambachtsheren bedoeld, maar afwateringseenheden, zie Dekker: "Een Zeeuws dorp in de Middeleeuwen, Wemeldinge voor het jaar 1600", bladzijde 119 en ook 138,139.
7. Archief Gemeente Goes: notarieel archief, inv.nr. 1300, aktenr. 6035-20.2.1829. De dijk is begrepen in het 4^e perceel, verkocht aan Joris Meijaard en in het 5^e perceel, verkocht aan Marinus Lamper. Beide percelen worden aangeduid met zaailand en vermeld wordt dat er een uitweg is op het Lampe wegeling. De overloper van 1828 geeft in de kantlijn ook aan dat het perceel genoemd den dijk is verkocht aan Joris Meijaard en Marinus Lamper, Zeeuws Archief, toegangsnummer 3116, inv.nr. 449.

PUBLIC RELATIONS

Op zaterdag **23 januari 2016** behandelt Toon van Gestel, voorzitter van de NGV, "Populatie Genealogie", ofwel: *hoe iedereen in een dorp of streek familie van elkaar is*.

Door de macht van het getal 2 verdubbelt elke generatie het aantal voorouders, of – vanuit het verleden gezien - het aantal nakomelingen. Op de huwelijksmarkt dingen al die vrouwen en mannen naar de hand van anderen. Die horen niet tot de nabije familie. Zo worden families met elkaar verbonden in een 'verknoopt vlechtwerk', waarin iedereen aan elkaar verwant is. Huwelijken tussen verwanten, wat leidt tot kwartierherhaling, komt regelmatig voor. Het is een normaal verschijnsel.

Met behulp van de Burgerlijke Stand en het bevolkingsregister brei ik sinds jaar en dag aan een verknoopt vlechtwerk van zo'n 10 gemeenten (ten zuiden van Eindhoven). Degenen, die niet vastgeknoopt zaten, waren aanvankelijk degenen uit een ander dorp, vervolgens de protestanten (die daar een minderheid vormen) en nu vooral de plaatselijke elite (katholiek of protestant).

Aan de onderkant van het vlechtwerk zitten de oudste (18de-eeuwse) voorouders. Door deze er op volgorde van het grootste nageslacht één voor één met hun nageslacht weer uit te halen, haal ik het vlechtwerk weer uit elkaar. Van de kwartierherhaling in de grootste stambomen maak ik gebruik om deze op te splitsen in oud en jong. Uiteindelijk krijg ik een fiks aantal stambomen, die ook (nagenoeg) allemaal nakomelingen delen. Bij de eerste 11 stambomen zijn 7 van de 10 (voormalige) gemeenten vertegenwoordigd. Regelmatig raken er aan de rand van het vlechtwerk groepen los: die zitten meer door (horizontale) aanverwantschap aan elkaar, dan door (verticale) gemeenschappelijk afstamming. Vaak zijn dit personen, die nog niet zo lang geleden in de streek zijn komen wonen of protestanten, die bv met maar één knoop vastzitten.

Voor enkele bevriende streekbewoners heb ik weer groepen in elkaar gezet. Als je eerst een kwartierstaat maakt en dan kijkt welke groepen daarin vertegenwoordigd zijn, kun je die weer als legosteentjes in elkaar zetten. Ik krijg dan een bestand met verwanten van 2500-4000 personen. Met 5 personen, voor wie ik dit heb uitgevoerd, bestrijk ik ongeveer 1/4 van het vlechtwerk. Zij hebben ook

allemaal wel één groep gemeenschappelijk. Voor het gemak noem ik de groepen die ik uit het verknoopte vlechtwerk haal 'dorpskwartieren'.

Op zaterdag **19 maart 2016** zal er wederom een internationale Genealogische en Heemkundige markt gehouden worden in 'de Vroone' te Kapelle.

Op zaterdag **16 april 2016** zullen er twee sprekers zijn na de algemene ledenvergadering. Te weten: Jaap van Zweeden, hoofdbestuur NGV, die iets komt vertellen over de digitalisering bij het NGV en David van Oorscot, van het Genealogisch Centrum te Middelburg, die iets komt vertellen over de digitalisering van het Genealogisch Centrum.

Op zaterdag **1 oktober 2016** zal er lezing zijn over Geneanet, verzorgd door Odette Fransen.

Verzoek aan de leden van de afdeling Zeeland.

Mocht u niet weten wat te doen met uw Gens Nostra en uw Wij van Zeeland, dan kunt u deze aan mij geven. Ik kan ze dan doorgeven ter promotie van de genealogie aan belangstellenden die ik tegenkom bij bijeenkomsten her en der.

U mag ze bij mij thuis deponeren en/of bij een bestuurslid bij u in de buurt. Ook is het mogelijk om deze mee te nemen naar een bijeenkomst van onze afdeling.

Sjaak Hoornick
PR functionaris

Wilt u iemand kennis laten maken met genealogie, met de afdeling Zeeland van de NGV of met het afdelingsblad Wij van Zeeland, wijs dan op de website van de afdeling

<http://zeeland.ngv.nl>

Oud Schrift

Aantekeningen bij de transcriptieoefening Rekening Cornelis Lenaerts

Tekst

Adriaen Jacobsen Joossen stierf in 1579 en liet een vrouw, Petronelle Cornelisdochter, en een zontje Loys achter. Zijn overlijden noopte tot het opstellen van een financieel overzicht, een (deel)afrekening van de boedel. Deze rekening werd opgesteld door Cornelis Lenaertsen uit Veere. Joossen had behoord tot de bestuurlijke elite van Middelburg. Hij was schepen, raadslid en burgemeester van Middelburg geweest. In deze laatste functie trad hij af op op 28 februari 1574. De rekening uit 1579 heeft lange tijd berust in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen en werd in 2013 overgedragen aan het Zeeuws Archief.¹

Het document telt ca. 140 bladzijden. Voor de transcriptieoefening is de eerste bladzijde gekozen.

Schriftbijzonderheden

- a heeft hoge aanzet
- i lange begin-i, r. 1 is, r. 5 in
- w geschreven als vv met twee typen v, r. 7 zoowel, r. 11 bouwinghen
- r begin-r als hoofdletter in r. 13 Roen (roen is een neenvorm van roeden)
- s begin-s en tussen-s zijn lang, r. 11 sessentwintich, slot-s kort, r. 7 Lenaerts
- y zonder punten

Afkortingen

- afko voor –en in patroniemen: r. 4 Joossen, r. 10 Jacopssen
- horizontale streep, hier meer een krul, voor –en: r. 2 mynen; voor –de r. 5 ende
- r. 2 v.o. schellingen
- laatste regel vls, d.i. een geval van contractie voor Vlaems
- r. 2 margeaantekening Cornelisd^r voor Cornelisdochter

De transcriptie staat met de oorspronkelijke brief op de website van de afdeling.

¹ Zeeuws Archief 33.5 Verzameling Aanwinsten Zeeuws Archief, 16e-21e eeuw. 252 Rekening van Cornelis Lenaertssen van Veere betreffende de administratie van wijlen Adriaan Jacob Joosen, voormalig burgemeester van Middelburg, 1573 oktober-1578 mei, goedgekeurd, 1580. Gelijkijdig, gewaarmerkt afschrift. 1 deel

Oproep

De respons van de abonnees op de transcriptieoefeningen is niet erg groot. De vraag is gewettigd of de lezers van Wij van Zeeland er wel behoefte aan hebben zich via Wij van Zeeland te oefenen in het transcriberen van handschriftelijke documenten. Er zijn alternatieven. Diverse archieven in Zeeland geven in samenwerking met de ZVU cursussen oud schrift (beginners en gevorderden).

Ook op internet is er een goede cursus: <http://www.geneaknowhow.net/genea/lokaal.htm>

Dat het onderwerp oud schrift op zich voor genealogen belangrijk is, behoeft nauwelijks betoog. Digitaal komt steeds meer materiaal gemakkelijk beschikbaar via internet. Anders dan in de studiezaal van een archief is er op internet geen vriendelijke baliededewerker beschikbaar om te helpen met lezen. De genealogen zijn in het internettijdperk voor het ontcijferen van de gegevens meer op zichzelf aangewezen

Misschien bent u als abonnee meer gediend met materiaal dat speciaal op uw interesse is afgestemd. Te denken valt aan het driemaandelijks behandelen van een document in oud schrift dat relevantie heeft voor genealogen, bijvoorbeeld een doop-, trouw-, begrafenis- of hypotheekregister, een testament of andere notariële acte, een weeskamerdocument etc.

Degene die deze rubriek verzorgd wil hier in ieder geval mee doorgaan.

De redactie zou graag van u vernemen waar uw voorkeur naar uitgaat, hetzij op de oude voet verder gaan of een nieuwe opzet ten aanzien van oud schrift.

Het verzoek is om middels een emailbericht aan redactiewvz@zeeland.ngv.nl uw mening te geven.

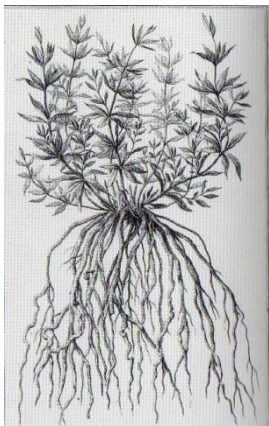

Meekrap

Meekrap was een typisch Zeeuws product, al voor 1400 werd op Tholen en Schouwen meekrap verbouwd, omdat het voor de boeren een winstgevende zaak was. Zeeland vormde samen met de Zuid-Hollandse eilanden het enige gebied langs de Noordzee waar meekrap werd verbouwd.

Meekrap werd in mei geplant om na achttien maanden, soms zelfs nog een vol jaar later, te worden geoogst.

Het ging de boeren om de lange wortels van de plant, de wortels werden gedroogd in een meestoof. Voor het drogen van de meekrapwortels stonden in Zeeland tientallen meestoven, schuren die door twee verschillende ovens werden verwarmd.

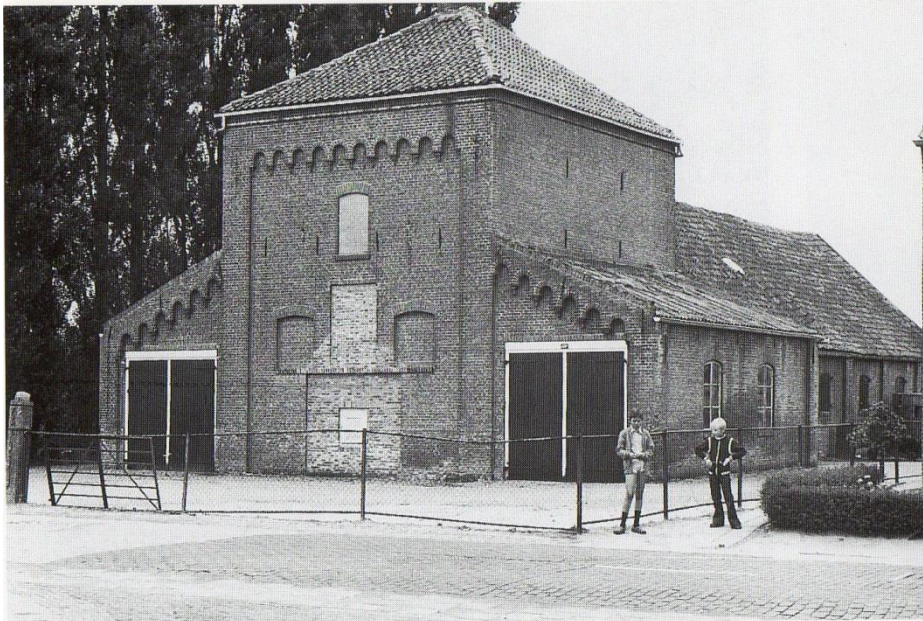

De Meekrapplant met de lange wortels waaruit rode verfstof werd gewonnen.
Afbeelding uit een 1802 in Dordrecht uitgegeven boek.

Meestoven waren lange schuren met een verhoogd middengedeelte waarin zich de droogtoren bevond. Hierin werden op enkele verdiepingen en uitgespreid op latten de wortels gedroogd, om ze daarna te vermalen. Dat malen gebeurde in de rosmolen, bij voorkeur 's nachts omdat, zo gaat het verhaal, dat het daglicht de kleurstof deed verbleken. Vervolgens werd de poeder verpakt in grote balen of vaten. De sterk kleurende roodbruine stof die werd gewonnen werd gebruikt voor het verven van textiel en lederwaren. In 1820 waren van de 90 meestoven in Nederland er 44 in Zeeland te vinden. De afzet van de traditioneel gewonnen Zeeuwse meekrap kreeg na 1820 te maken met een ernstige terugval ten gevolge van Franse concurrentie.

Verschillende initiatieven werden ontplooid om de meekrapproductie ook in Zeeland op een hoger plan te krijgen. I.G.J. van den Bosch uit Wilhelminadorp en apotheker Hendrik Ochtman uit Zierikzee zetten fabriekjes op waarin met stoomkracht werd gewerkt. Dit voorbeeld werd door een aantal meestoven gevolgd, zeker toen enkele gunstige jaren volgden. Na een periode van verval leefde de teelt na 1845 helemaal op. In 1870 waren er maar liefst 77 stoven en 5 fabrieken. Zeeland bezat in

die tijd een monopoliepositie op de Europese markt en Zierikzee was een echt handelscentrum.

Meestof "De Nijverheid" werd in 1871 in Kapelle gebouwd, hierin werden de Meekrap wortels gedroogd en bewerkt.

De hoogtijperiode duurde maar kort, want in 1868 ontwikkelden de heren Graebe en Liebermann een methode om kleurmiddelen uit steenkoolteer te maken. Toen die chemische en veel goedkopere kleurstof op de markt kwam, werd het verbouwen van meekrap en het exploiteren van meestoven zinloos. De één na de andere meestof werd afgebroken of voor andere doeleinden bestemd.

Een flesje met Meekrap. Geregeld werden monsters uit een partij genomen om de kwaliteit ervan te testen.

KROOTESPITTERS!

In het najaar, bij het delven van de meekrap, kon het op het land ruw toegaan. Voorbijgangers die langs de velden liepen waar meekrap werd geoogst, maakten er soms een sport van de ploeterende arbeiders voor "krootespitters" uit te maken.

Vlak buiten Zierikzee zijn een man en een vrouw onder het toezien van de Meekrapboer bezig Meekrapplantje in een akker te zetten. Op de achtergrond is de Meestof te zien. De scene is gegraveerd op een zilveren beker uit 1691.

Het scheldwoord, dat letterlijk “rodebietenspitters” betekent, werkten als een rode lap op een stier. De schelder deed er verstandig aan het direct op een lopen te zetten, want de kans was groot dat de diep beledigde meedelters het er niet bij lieten zitten. Soms zette een aantal van hen de achtervolging in. De achtervolgers deinsden er zelfs niet voor terug het huis of de schuur binnen te dringen waarin hun kwelgeest was gevluht. Weigerde de schelder een fooi te geven, dan werd hij meegenomen naar het meekrapveld, waar hij tot zijn middel werd ingegraven. Het slachtoffer werd pas bevrijd nadat hij zich als nog bereid verklaarde een boete te betalen.

J. Gommers-de Bil

Bron: “Ach lieve tijd”

“Even omzien” door Evert J. Démoed

TOEVALSONDSTEN

Familie Claeysens, uit Zeeuws-Vlaanderen

In het notarieel archief van Leiden komt een akte voor, waarin de obligaties uit de boedel van Justina d' Overdage, wede. v. Passchier Claijssens, tussen haar kinderen verdeeld worden². Die kinderen, allen woonachtig in Leiden, waren Jacobus Claeijssens, koopman, Susanna Claeijssens, wede. van Poulus Barbette, in zijn leven doctor medicinae te Amsterdam, en Barbara Maria Claeijssens, wede. v. Johan van Pradellis.

De vraag is: waarom is deze akte met een club mensen uit Leiden relevant voor Zeeuwse genealogie? De beantwoording van deze vraag is te vinden bij het doorwerken van het ruime aantal obligaties dat in de boedelbeschrijving aangetroffen wordt. En dan gaat het voornamelijk om de obligaties die te localiseren zijn. Daar springt een drietal uit dat ten laste is van de gemeente van het Hoge en Lage Sas van Gent, te weten gedateerd 8 december 1648 (groot 2400 gulden), 3 augustus 1648 (groot 2000 gulden), en 2 maart. 1649 (groot 2400 gulden). Dat impliceert, dat er een link moet zijn met Zeeuws Vlaanderen.

Opvallend is, dat het begraven van de overleden moeder Justina d' Overdage, niet in Leiden is te vinden. De kans is groot, dat ze er ook niet is overleden. Waarom is er dan een akte van smaldeling niet verleden in de plaats van het overlijden van de erflaatster? Bestudering van de Leidse akte levert op, dat die alleen een verdeling van obligaties bevat. Onroerend en roerend goed wordt er niet in vermeld. De akte kan dus beschouwd worden als een nadere bijna onderhandse verdeling, die de erfgenamen terug in hun woonplaats Leiden gedaan. Een registratie bij een notaris in hun woonplaats hebben zij toch nodig geacht. Vandaar deze akte in Leiden.

Om de woonplaats van Justina d' Overdage te kunnen bepalen zijn de volgende onderzoekgegevens van belang.

In de DTB-registers van Leiden vinden we de ondertrouwinschrijving van de dochter Barbara Maria. Die vond plaats op 20 april 1651³. De bruid werd aangeduid als jongedochter van Vlaanderen. Dat is een ruim begrip. Nuancering leverde de aantekening op, dat de bruid niet aanwezig was bij de ondertrouwinschrijving, maar dat de bruidegom een attestatie overhandigde van de hand van de predikant van Retranchement. Dus inderdaad een afkomst uit Zeeuws-Vlaanderen.

Van de dochter Susanna is ook de ondertrouw bekend. Niet in Leiden gevonden, maar in Amsterdam, en wel op 26 juni 1649⁴. Susanna wordt daarin vermeld als wonend te Gent. Evenals haar zuster Barbara Maria, was ook Susanna niet aanwezig bij de inschrijving van haar ondertrouw in de woonplaats van haar bruidegom. Deze bruidegom, Paulus Barbette, beschikte over een akte van intekening verstrekt door de predikant te Sas. Barbette zelf woonde weliswaar in Amsterdam, maar hij was geboortig van Straatsburg, waar hij op 5 februari 1620 was gedoopt in de Neue Kirche (thans genaamd "Temple Neuf").⁵

Van de zoon Jacobus is geen ondertrouw gevonden.

² Not. Arch. Leiden 1100, no. 68

³ DTB Leiden 14, f. 216v

⁴ DTB Amsterdam 680, f. 126

⁵ DTB Straatsburg, Paroisse protestante (Temple Neuf et Cathedrale), B, 1612-1634, pagina 169

Wat was nu de woonplaats van Justina d' Overdage? Haar dochters woonden bij hun huwelijk (respectievelijk in 1649 en 1651) in Gent (vermoedelijk Sas van Gent) en Retranchement. Onder de obligaties komen er geen voor die betrekking hebben op Retranchement, maar wel op Sas van Gent. Dus lijkt het erop, dat dat de mogelijke woonplaats is geweest van Justina d' Overdage. Haar overlijden zal niet lang voor de datum van de smaldeling (9 mei 1669) geweest zijn, omdat ze op 9 oktober 1667⁶ nog getuige is geweest bij de doop van een kind van haar zoon Jacobus.

Jaap Heemskerk – Zoetermeer

DOORZOEK DE GENEALOGISCHE OPEN DATA VAN NEDERLANDSE ARCHIEVEN

door Bob Coret

De website Open Archieven (<https://www.openarch.nl/>) geeft toegang tot informatie en scans van onder andere de Burgerlijke Stand, DTB, militieregister en scheepssoldijboeken van de VOC van diverse Nederlandse archieven. Maar Open Archieven is geen gesubsidieerde overheidswebsite met beperkte functionaliteit. Open Archieven is gebouwd op “open data”.

Open data is data die vrij gebruikt kan worden, hergebruikt kan worden en opnieuw verspreid kan worden door iedereen - onderworpen enkel, in het uiterste geval, aan de eis tot het toeschrijven en gelijk delen.

Bron: http://opendatahandbook.org/guide/nl_BE/what-is-open-data/

Nederlandse wetgeving, die afgeleid is van Europese regelgeving, maakt dat data die de overheid heeft, opgevraagd kan worden voor hergebruik, ook de data die archiefinstellingen hebben opgebouwd (mede dankzij vele vrijwilligers). Sommige archiefinstellingen, waaronder Erfgoed Leiden, Regionaal Archief Tilburg en het Nationaal Archief, hebben al proactief hun dataset online gezet in een machine-leesbaar formaat voor hergebruik. \mooie gratis open data! Helaas doen nog niet alle archieven dit.

Echter, een ieder kan een verzoek indien bij een archief om data te hergebruiken. We hebben het hierbij niet over de informatie die via de zoekmachine van de archiefinstelling getoond wordt op haar website, maar de “rauwe” data waar ontwikkelaars en onderzoekers mee aan de slag kunnen. Een verzoek tot hergebruik aan een overheidsorganisatie kan maar op enkele gronden afgewezen worden, zoals openbaarheid en privacy. Voor de vele historische datasets bij de archieven zal dit niet opgaan.

⁶ DTB Leiden 265, geen foliovermelding

Archiefinstellingen kunnen, net als de andere overheidsorganisaties, alleen de “marginale kosten” doorberekenen, dat zijn de kosten die ze moeten maken om de (reeds bestaande) data beschikbaar te stellen. Hierbij geldt overigens wel het non-discriminatie beginsel, dus als de data aan één partij gratis wordt verstrekt mag men aan een andere partij niet ineens kosten berekenen. Een en ander heeft ook betrekking op de scans. Je ziet dan ook dat diverse archiefinstellingen de “betaalmuur” voor hun scans afbreken.

Dus, data die voorheen alleen beschikbaar was voor archieven en hun leveranciers, is nu beschikbaar voor iedereen. Met name de technisch georiënteerde personen, verenigingen en bedrijven kunnen nu “leuke dingen” doen met deze data, zelfs commercieel. Dit kan leiden tot nieuwe innovatieve applicaties in het genealogische domein doordat meer mensen met de data kunnen “spelen”.

Met Open Archieven ondervond ik zelf, dat er veel meer met de data kan dan dat er heden ten dage mee gebeurt. Bijvoorbeeld, bij een huwelijksakte kunnen automatisch gerelateerde akte opgezocht en getoond worden, zoals de geboorteakten van het bruidspaar en de huwelijksakten van hun ouders. Dit kan uitgebreid worden tot het tonen van alle kinderen in een gezin tot een overzicht van alle relaties, puur op basis van de informatie die in de akten opgenomen is. Maar als genealogen wisten we dat natuurlijk al lang.

Open data is niet beperkt tot genealogische data. Meer en meer open. Dat wordt door de Nederlandse overheid geboden, zoals statistische data, geografische data, verkeersinformatie, posities van publieke objecten (van toiletten tot bomen), enz. Vele nieuwe apps en websites zien hierdoor het levenslicht. Een groot gedeelte van de open data is “moderne” data, maar er is zeker ook historische open data, zoals het weer, volkstellingen en oude kaarten. Deze data kan gecombineerd worden met de genealogische data om meer context te bieden bij een akte,

De eerde genoemde huwelijksakte heeft een datum en een plaats, dus het weer op die dag kan worden vermeld en ook de samenstelling van het dorp of de stad kan worden getoond op basis van informatie uit de volkstelling. Als er ook een straatnaam beschikbaar is, bijvoorbeeld bij een bevolkingsregister, dan kan deze straat geprojecteerd worden op een oude kaart, hiervoor wordt dan weer open data van OpenStreetMaps gebruikt.

Open data kan innovatie en economische groei brengen. Voor stamboomonderzoekers betekent het, dat er websites, zoals <https://www.openarch.nl/>, gebouwd kunnen worden als alternatief voor de gesubsidieerde overheidswebsites. Deze alternatieve websites betekenen concurrentie. Websites moeten dan hun best doen om gebruikers te krijgen en te behouden want er is keuze. Als de ene website handiger, mooier, leuker, informatiever is dan kunnen andere websites niet achterblijven. En dat is goed voor de genealogie!

Dat er ook commerciële partijen mee aan de slag gaan is overigens ook goed nieuws. Immers, met alleen de open data beschikbaar stellen kun je geen geld verdienen, want de data wordt elders gratis aangeboden. Daar krijg je dus geen gebruikers mee. Personen en bedrijven zullen dus tijd en geld moeten investeren om een dienst te ontwikkelen, met behulp van de open data, die meerwaarde biedt aan gebruikers. En ook dat is goed voor de genealogie!

HERKENT U ZE NOG?

Als reactie op de oproep op pagina 13 van het juli-nummer van "Wij van Zeeland" van dit jaar stuur ik in de bijlage twee foto's mee van de 14de R.I. in Middelburg. Op beide foto's staat een oom van me: Jacobus Heemskerk.

De ene foto is gemaakt in 1913. Mijn oom is van rechts gerekend de vierde staande persoon. Zijn pet komt net voor de linker onder hoek van het raam. Hij was toen voor zijn nummer onder de wapenen. Verder ken ik geen enkele naam.

De gegevens van mijn oom zijn: Jacobus Heemskerk, geb. Rotterdam, 8 oktober 1892, overl. aan boord van het ss "Mayaro" in de buurt van het eiland St Kitts (Caribische Zee), 24 januari 1919.

De andere foto is gemaakt in 1915 of 1916. Daar moet mijn oom ook op staan. Toen was hij voor de mobilisatie in dienst. Helaas weet ik op deze foto niet met zekerheid wie hij is. Het zou kunnen dat het de man is die op de leuning van de bank zit (in het afwijkende grijsachtige pak).

Jaap Heemskerk

GENEALOGIE, Voorouders komen tot leven

EEN SCHOONE WEL GEBOUDE HOFFSTEDDE II

De 17^e eeuw

De vorige keer eindigde het artikel met het overlijden van Cornelis Soetelieff, tweede echtgenoot van Aechtken Jacobsdr., in 1601. Kort daarna trouwde Aechtken met Michiel Corneliszn. Dit huwelijk was maar van korte duur, want in het vroege voorjaar van 1603 stierf Aechtken op Botjeszee. Als gevolg van haar overlijden werden op 5 mei 'alle de bestialen ende meuble goederen, midtsgaders de gereedschappen tot de lantneringe dienende', door de vendumeester bij opbod verkocht. Volgens de verkoopvoorwaarden moesten alle kopen onder de vier schelling meteen op de koopdag worden betaald en de andere met bamisse (1 oktober) in handen van de vendumeester.

Op de lijst met verkochte goederen staan aan landbouwwerktuigen en gereedschappen: twee ploegen, een eg, een wan, een zekel, drie karntonnen, een boerenwagen, twee mestkarren, een kruiwagen en een schuit, en aan vee: twee paarden, zeventien koeien, een vaars, drie pinken, vijf kalveren, negen schapen, veertien lammeren en twee varkens. In tegenstelling tot de andere dieren waren de schapen en lammeren per koppel verkocht.

Ook de hele inboedel van Botjeszee was onder de hamer gegaan. Aan meubels staan op de lijst: twee banken, verschillende tafels, stoelen, een tresoor (geldkist), een pijzel (kleerkast), een slaapbank en vijf bedden met dekens, lakens en slopen, en uit de keuken: diverse kannen, vijf koperen ketels, aardewerk serviesgoed, zeven tinnen schotels, vier ijzeren potten, zes kavels servetten, acht stukken spek en nog wat vlees.

Behalve hout, oude wielen, boon- en gerstschoven, waren ook veel kavels onder de noemer 'rommelingen' van eigenaar gewisseld. Kledingstukken treffen we op de lijst niet aan, zodat die van weinig waarde geweest zullen zijn. Wel staan er zes stukken lijnwaat (fijn linnen) en een kavel lappen op, waar waarschijnlijk kleding van werd gemaakt. Sieraden, goud en juwelen treffen we op de lijst ook niet op aan, zodat Aechtken die niet heeft bezeten.

Met aftrek van de kosten leverde de verkoping £ 316 : 8 : 9 gr. Vls. op.

Aechtken's zoon Pieter (Reyns) kocht tijdens de verkoping voor £ 5 : 13 : 0 gr. Vls. de vaars, haar dochter Mayken (Reyns) een kalf, twee stukken lijnwaat, alle servetten, een tafelkleed en een bed, en haar man Michiel Corneliszn. een paard, een koe, een pink, twee koppel schapen, een koppel lammeren, een hangel (haak), een stuk lijnwaat van 25 el, een tafellaken, een wan, een tresoor en een kavel 'rommelingen'¹.

Vervolgens werden in mei ook twee hofsteden bij opbod verkocht. De ene, Botjeszee, stond op een erf ter grootte van een half gemet 'tusschen dese vier gemercken: oost of 's heeren straete, zuyt ende west den voornoemden Michiel (Corneliszn.) mette voornoemde kinderen, ende noort of den waterganck'. De andere was 'gelegen binnen dese vier gemercken: oost eenen ze..uck (zouck?) wegelinck, zuyt, west ende noort of de weduwe van Cornelis Adriaenszn. Luycx', en stond op een perceel vronland ter grootte van ongeveer honderd roede in hetzelfde blok als Botjeszee². Aechtken's eerste man had hem rond zijn huwelijk van Cornelis Adriaensz. Luycx gekocht en ze hadden er tot zijn dood toe in gewoond. Uit de in 1604 opgemaakte boedelrekening blijkt dat van het aankoopbedrag nog £ 66 : 4 : 4 gr. Vls. betaald moest worden³.

Olieslager en keurschepen Carel Cabiliau (Cabbeliauw, Cabellau) uit Veere kocht beide hofsteden. Hij woonde in het huis De Pelicaen op de Markt en zijn oliemolen stond achter zijn huis op de Rijkendijk⁴.

Tot slot werden op 1 juli 1603 de nog op het veld staande gewassen bij opbod verkocht⁵.

Over de verkoop van de hofsteden lezen we in de boedelrekening van Aechtken Jacobsdr. het volgende:

'Dit sterfhuys competeert van Willem Constant ende Carel Cabellau, nu zijne weduwe, als coopers van den huysse, hofstede ende banynghe daer inne de voornoemde Aeghtken overleden is, gestaen in Zandijck, de somme van vijftentseventich ponden grooten vlaems over de coop van de voornoemde hofstede, te betalen met XVI £ XIII s. IIII gr. Vlaems gereet, noch XII lb. gr. te meye XVI^c viere ende soo voort alle jare te meye gelijcke XII gr. totter voller betalinge toe. [...] De voornoemden Constant mette de voorseyde weduwe sijn schuldich te betalen tot behouff van deser sterfhuysse de somme van zessendertich ponden thien schellingen grooten Vlaems over den coop van het cleyne huys ende hofstede gestaen in Zandijnck daer van de selve gesaemderhandt coopers bedegen sijn, te betaelen de voornoemde somme met thien ponden grooten Vlaems gereet ende VI £ gr. te meye XVI^c viere. Ende soo voorts alle jare te meye gelijcke zes ponden grooten totter volder betalinge toe'⁶.

De overdracht van de hofsteden werd pas op 21 mei 1604 in het register van plechten en transporten ingeschreven. Omdat Carel Cabellau toen niet meer leefde kwamen ze op naam van zijn weduwe te

staan⁷.

De totale nalatenschap van Aechtken bedroeg £ 104 : 14 : 3½ gr. Vlaams. Hiervan kreeg haar man de helft en de andere helft werd verdeeld onder de acht kinderen uit haar eerdere huwelijken⁸.

Neelken, dochter van Aechtken en Cornelis Soetelieff, was na het overlijden van haar moeder bij Andries Andriaenszn. Vromert in de kost gedaan. Toen ze in november 1603 met de pest werd besmet nam Cornelis Adriaenszn. Schuytsteker haar op verzoek van enige vrienden in huis op. Op de boedelrekening staat een post van £ 3 : 1 : 0 gr. Vls. die de pestmeester voor zijn dienst in rekening had gebracht⁹.

Aan de hand van de lijsten van de in 1603 verkochte goederen en de boedelrekening van Aechtken Jacobsdr. heb ik het volgende overzicht gemaakt:

Botjeszee was aan het begin van de 17^e eeuw een gemengd bedrijf waar op twaalf percelen akkerbouwland (circa 6½ ha) verschillende gewassen werden verbouwd. Een deel van de akkers werd gepacht.

De boer had een leerjongen in dienst en in drukke tijden huurde hij een knecht die hielp met ploegen, zaaïen, wieden en oogsten¹⁰. Aan landbouwwerktuigen en gereedschappen stonden op Botjeszee twee ploegen, een eg, een wan, een zekel, een boerenwagen, twee kleine mestkarren, een kruiwagen en een schuit.

In 1603 werden de akkerbouwpercelen als volgt bebouwd:

nr.	oppervlakte oude maten	oppervlakte metriek st.	gewas	opbrengst per gemet	opbrengst perceel ¹¹
1.	1 m 20 r	0,4186 ha	tarwe	£ 4 : 9 : 0	£ 1 : 16 : 9½
2.	1 m 200 r	0,6540 ha	tarwe	£ 4 : 11 : 0	£ 3 : 15 : 10
3.	214 r	0,2799 ha	tarwe	£ 4 : 14 : 6	£ 3 : 7 : 4
4.	2 m 131 r	0,9561 ha	tarwe	£ 3 : 14 : 0	£ 9 : 4 : 0
5.	2 m 89 r	0,9012 ha	tarwe	£ 5 : 0 : 0	£ 4 : 16 : 4
6.	1 m 23 r	0,4225 ha	tarwe	£ 5 : 6 : 6	£ 6 : 5 : 5
7.	1 m 108 r	0,5337 ha	tarwe	£ 6 : 0 : 0	£ 8 : 3 : 2½
8.	1 m 105 r	0,5297 ha	wintertarwe	£ 8 : 0 : 0	£ 10 : 16 : 0
9.	78 r	0,1020 ha	zomertarwe/gerst	£ 5 : 0 : 0	£ 1 : 6 : 0
10.	1 m 200 r	0,6540 ha	rogge	£ 3 : 15 : 0	£ 6 : 5 : 0
11.	2 m	0,7848 ha	bonen	£ 2 : 11 : 0	£ 5 : 1 : 0
12.	271 r	0,3545 ha	gerst	£ 3 : 14 : 0	£ 1 : 13 : 0
	<hr/>	<hr/>			<hr/>
	16 m 239 r	6,5910 ha			£ 62 : 9 : 11

De percelen 1, 2 en 12 (circa 1½ ha) bewerkte de boer samen met Floris Pietersz., die de helft van de opbrengst kreeg. Perceel 11 lag bij Botjeszee.

De op het veld staande gewassen van de eerste tien percelen werden op 1 juli 1603 door de vendumeester bij opbod verkocht. Met aftrek van de kosten leverde dat £ 52 : 15 : 1 gr. Vls. op. De gekochte kavels moesten met bamisse in handen van de vendumeester worden betaald. De gewassen van de twee laatste percelen werden respectievelijk door de nieuwe eigenaren Willem Constant en Carel Cabeliau en Aechtken's man Michiel Corneliszn. verkocht¹². Ook de opbrengsten

hiervan kwamen ten goede aan het sterfhuis.

Omdat de oogst van de zomertarwe niet altijd goed gelukte en de opbrengst zeer gering was werd ieder jaar meer winter- dan zomertarwe gezaaid. De wintertarwe was aan het Zeeuwse klimaat aangepast en goed bestand tegen regen en kou¹³. Door de vette klei was ze van uitstekende kwaliteit. Ludovico Guicciardini schreef er in 1612 over in zijn 'Beschrijvinghe van alle de Nederlanden': 'Het landt is hier seer vet ende vruchtbaer tot alle landtbouwinghe, maer besonderlyck wordt hier het schoonste, edelste ende beste koren gewonnen, dat men schier met ooghen mocht aansien, soo datter rijs schijnt te wesen'¹⁴.

De veestapel bestond uit circa 25 runderen en eenzelfde aantal schapen. Twee varkens werden voor de slacht gehouden en twee paarden als trekdier. De boer bezat een aantal weilanden en van de Domeinraad pachtte hij voor £ 20 : 8 : 4 gr. Vls. per jaar de Bosweye bij kasteel Zandenburg¹⁵.

Het melken van de koeien en het bereiden van boter en kaas was het werk van de boerin. Ze had daarvoor een aantal emmers, teilen en drie karntonnen tot haar beschikking. De zuivelproducten werden op de markt in Veere verkocht.

De schapen hield men voor de wol en de slacht. M.J. Boerendonk schrijft in zijn 'Historische studie van den Zeeuwschen landbouw' dat de Zeeuwse wol van geringe kwaliteit was. Ze werd daarom niet in de eigen lakenindustrie verwerkt, maar voor een groot deel naar Leiden geëxporteerd¹⁶.

Bijgestaan door haar voogd Willem Constant verkocht de weduwe van Carel Cabeliau op 29 oktober 1605 Botjeszee samen met enkele percelen land in de omgeving voor £ 50 gr. Vls. aan dijkgraaf Wisse Geertssen¹⁷.

Door het ontbreken van de registers van transporten en plechten van Zanddijk-buiten tussen 1619 en 1663 is niet meer na te gaan wat er in deze periode met de hofstede is gebeurd. Wel weten we uit enkele belastingkohieren dat Wisse Geertssen rond 1629 is overleden. Zijn weduwe komt voor het laatst voor in een kohier van 1642 en is dan nog steeds eigenaar van Botjeszee¹⁸.

We vernemen pas weer iets van de hofstede als Jacob de Witte en zijn vrouw Ariesken Cornelis uit Gapinge hem in 1678 verkopen. Ariesken was eerder getrouwd met Wisse Geertsen. Na zijn overlijden in 1672 had ze op 16 juli de minderjarige Cornelis van 14 jaar, Maetje van 12 jaar, Wisse van 8 jaar en Geert van 6 jaar in de weeskamer laten inschrijven. Ariesken bleef in bezit van de nagelaten boedel en de kinderen kregen voor hun vaderlijk deel samen honderd pond Vlaams en 25 gemet 21 roede land. Hun erfdeel zouden ze op de trouwdag of bij het bereiken van de volwassen leeftijd uitgereikt krijgen. Over Botjeszee wordt in de akte niet gesproken¹⁹.

Vraag is nu of Wisse Geertsen familie is van de dijkgraaf met dezelfde naam die in 1605 Botjeszee van de weduwe van Carel Cabeliau had gekocht. Uit de weesakte blijkt dat Wisse junior zijn oudste zoons Wisse en Geert noemde. Als deze namen bij de vorige generaties ook van vader op zoon zijn overgegaan is de dijkgraaf zijn grootvader. De hofstede is dan na diens overlijden in handen van de familie gebleven.

Op 5 februari 1678 lieten Jacob de Witte en zijn vrouw Ariesken Cornelis Botjeszee in het schuttershof van de edele busse bij opbod verkopen. In de aankondiging wordt de hofstede omschreven als 'een schoone welgeboude hoffstede bestaende in een woonhuys, schuyre, stallinge & bakkeete, twee wagenhuysen en verdere gevolge van dien, met den nombre van drie gemeten lants, soo boomgaert, wey- als zaylant'. In de verkoopvoorwaarden staat dat 'den cooper sal comen op den eygendom van sijnen coop van stonden aen naer het geven van den palmslach en op 't gebruyck van het lant Sint-Catherina 1680 en van de hoffstede en gevolge van dien den Xe mey 1681, ten welcken tijt den cooper de huyre trecken sal van Jan Peere, die noch drie jaaren huyre van den selven hoffstede &

landen heeft, ter somme van sestien ponden sestien schellingen acht groten 's jaers'.

De pachter van Botjeszee, Jan Peere, kreeg hem als één na laatste verhoger toegewezen. Dat kon omdat in de verkoopvoorwaarden de volgende clause was opgenomen: 'Den vercooper behout sijne keure om één van de twee laeste verhoogers die 't hem goet duncken sal tot koper aen te nemen'. De koopsom bedroeg tweehonderd pond Vlaams, te betalen met honderd pond contant en de rest in jaarlijkse termijnen van tweehonderd Carolus gulden²⁰.

Tot slot kan hier nog worden vermeld dat Jan Peere in de jaren 1695/'96 wegens het hebben van een dienstbode 10 schelling dienstbodengeld betaalde²¹.

Jan Midavaine

Botjeszee rond 1920 met voor het huis Wilhelmina Breel (links) en haar schoonzuster Lauwrina Breel-Cijvat. (collectie Thijs Breel).

Het gezin Breele met personeel bij Botjeszee in 1911. Van links naar rechts zien we op het paard Matthijs Breele, Willem Jacobus Breele, zijn vrouw Tannetje de Buck met in haar armen Leintje Breele, Neeltje Breele, Wilhelmina Breele, Maatje Paulina Breele, Joos Barentsen en Joos Brouwer. (collectie Thijs Breele).

noten

1. RAZE, inv. nr. 1106v.
2. Ibid., inv. nr. 1086, fol. 109r/v.
3. Ibid., inv. nr. 1106h, fol. 29r.
4. J.H. Midavaine, Oliemolens in Veere, in Nehalennia nr. 135, pag. 18.
5. RAZE, inv. nrs. 1106h, fol. 21r. en 1106v.
6. Ibid., inv. nr. 1106h, fol. 21r/v.
7. Ibid., inv. nr. 1086, fol. 109r/v.
8. De andere helft werd verdeeld onder 'de kinderen van de voorn. Reyns Pietersz., als Maycken oudt ontrent XXII jaren, Pieter oudt XIX jaren, Jacobmijntcken oudt zeventhien jaren, Janneken oudt zesthien jaren, Jacob out XII ½ jaren ende Reyns oudt acht jaren, midtsgaders de kinderen van den voorn. Cornelis Soetelieff, als Adriaen oudt zes jaren ende Neelcken oudt drye jaren'
9. RAZE, inv. nr. 1106h, fol. 34v.
10. Boedelbeschrijving van Aechtken Jacobsdr., RAZE, inv. nr. 1106h, fol. 33r.: 'Pieter Cornelisz. als cnaepe in desen sterfhuysse gedient hebbende III lb. X s. gr., fol. 30v.: 'Jan Landuyt ende sijne mede helpers betaelt de somme van vier ponden grooten Vlaems over het wieden ende reynigen van de groene vruchten te velde', fol. 31v.: 'Betaelt aen Floris Pietersz. t' Sandijck over arebeyts loon van plougen, volgende sijne quytantie, de somme van XIII s. IIII gr.' en fol. 33r.: 'Betaelt over het weyden (wieden) van een stuck terwe gelegen bij de weduwe van Pieter Aelbertsz.'
11. In Walcheren gebruikte men het Blooise gemet van 39 are en 24 ca. Omdat de opbrengst van de percelen 1, 2 en 12 met Floris Pietersz. gedeeld moest worden staat hier de helft van het bedrag.
12. RAZE, inv. nr. 1106v.
13. M.J. Boerendonk, Historische studie over den Zeeuwschen landbouw, Den Haag 1935, p. 68.
14. Ludovico Guicciardini, Beschrijvinghe van alle de Nederlanden, Amsterdam 1612, p. 266.
15. RAZE, inv. nr. 1106h, fol. 29v.: 'Jonckheer Gaspar van Varyck, rentmeester van sijner *excellentie* domeynen binnen der stede van der Vere, betaelt de somme van veertich ponden seshien schellingen acht grooten vlaems over twee jaren lantpacht van de bosweye gelegen aen 't hoff van Sandenburch'.
16. Boerendonk, p. 315.
17. RAZE, inv.nr. 1086, fol. 135r. Willem Constant was waterklerk van de Oostwatering en weesmeester in Zanddijk-buiten.
18. ZA, Archief stad Veere (ASV), inv. nrs. 1397 en 1418.
19. RAZE, inv. nr. 1106m.
20. Ibid., inv. nrs. 1087, fol.70v. en 1096.
21. ASV, inv. nr. 4159.

Voorouders komen tot leven

BALDADIGHEID IN DE ISRAËLITISCHE KERK.

Een fragment uit het leven van een 'stoepeschieter'.⁷

G.J. Kouwen

Onlangs werd ik getipt over een opmerkelijke overtreding. Nu ja, opmerkelijk. Eigenlijk niet, maar de sanctie des te meer. Wat is het geval? Op de vergadering van de regenten van het Liefdadig Armgesticht te Zierikzee van 8 augustus 1849 bespreekt men een geval van baldadigheid.

“Art. 4. Wordt besloten om Marinus Boeke 8 dagen straf op te leggen op water en brood **wegens gedaan baldadigheid in de Israëlitische kerk.**”⁸

Zierikzee had in die tijd een kleine joodse gemeenschap die haar eigen synagoge had aan de Meelstraat. Er waren in het recente verleden al wel eerder problemen geweest, maar dat was tussen de leden van de gemeenschap onderling. Wat de baldadigheid van Marinus is geweest is niet bekend. Het heeft in ieder geval niet de Zierikzeesche Nieuwsbode gehaald.

Maar het is zeker een forse straf, want acht dagen op water en brood was ook echt acht dagen op water en brood.⁹ En het betekende ook dat de jonge Boeke opgesloten werd in het 'hok'. Dit hok was bedoeld om krankzinnigen van de andere bewoners te separeren zodat zij, al dan niet met een dwangbuis aan, zichzelf en andere bewoners geen kwaad konden doen. Je vraagt je af: wie was deze Marinus Boeke die dit harde oordeel over zich had afgeroepen?

Marinus Hendrik Boeke, op 30- april 1838 te Zierikzee geboren, is de zoon van Catharina Boeke. Ook zij is een Zierikzeese, geboren op 25 januari 1816. Marinus Hendriks vader is onbekend. Hij woonde, samen met zijn moeder, in bij zijn opa Marinus Boeke op het adres C 456. Dat is nu Korte Groendal 28.¹⁰ Zijn oma, Maatje van 't Noordende, geboren te Zierikzee op 30 januari 1776, heeft hij nooit gekend. Zij was al voor zijn geboorte op 28 november 1831 te Zierikzee overleden.¹¹ Opa, dochter en kleinzoon vertrekken gedrieën naar Gorinchem, maar dat lijkt geen succes te zijn geweest. Ze komen terug en gaan wonen op het adres D 180, nu Venkelstraat 22 te Zierikzee.

⁷ Met dank aan Isaac v.d. Male

⁸ Gemeentearchief Schouwen-Duiveland, Archief Diaconie der Ned. Herv. Gemeente te Zierikzee 1611-1956, Notulen van de regenten van het liefdadig armgesticht, inv.nr. 414/232.

⁹ Het bestuur trad ook krachtig op bij te laat of niet ter vergadering verschijnen van de eigen bestuursleden. Voor 'gewone bestuursleden' waren de kosten fl. 0,10 per overtreding. De voorzitter kreeg per overtreding een boete van fl. 0,25.

¹⁰ Zie bevolkingsregister van Zierikzee 1831-1843. Fiche 239.

¹¹ Burgerlijke stand Zeeland (1796) 1811-1980, aktenr. 212, inv.nr. ZIE-O-1831.

Zijn opa, die varensgezel was geweest, overlijdt als Marinus Hendrik bijna tien is, op 22 januari 1848.¹² Tien dagen eerder was de man in het Armengesticht opgenomen als 'buitengewoon bestedeling'. Dat betekent dat zijn opa wegens ziekte werd opgenomen. Waar Marinus Hendriks moeder Catharina toen verbleef is niet duidelijk. De gegevens van het Zeeuws Archief geven aan dat ze niet in Zeeland is overleden. De jongen zelf stond sinds 20 september 1846, vanaf zijn achtste, ingeschreven op A 188: het adres van het armengesticht, tegenwoordig Hoge Molenstraat 17.

Zijn vader onbekend, zijn moeder vertrokken onbekend waarheen en beide grootouders overleden. Dat allemaal voor zijn tiende levensjaar. Met recht een tragische situatie. En dan komt daar nog een baldadige 'jeugdzonde' op elfjarige leeftijd bij. Wat moet er van hem terechtkomen.

Nu, de notulen van het Armengesticht melden dat Marinus Hendrik op 1 oktober 1851 vertrokken was. Waar naar toe is niet duidelijk. Wel weten we dat hij op 20-jarige leeftijd emigreert naar Brazilië. Misschien heeft hij voor de emigratieplannen gebruik gemaakt van de diensten van de Zierikzeese vertegenwoordiger de heer N.S. Polak. Rond het midden van de 19^e eeuw ging er, gezien de deplorabele toestand op het platteland, een grote aantrekkingskracht uit van de 'Nieuwe Wereld'. Brazilië was, dacht men, een van de landen waar men een nieuw en beter bestaan kon opbouwen. In totaal vertrokken er in die periode uit Schouwen-Duiveland en Zuid-Beveland 270 personen. Met de mensen uit het Land van Cadzand erbij waren het in totaal 774 in vier jaar.¹³

De lange overtocht, die via Antwerpen verliep, was vrijwel gratis. Wel moest men in Brazilië nog een bepaalde tijd werken om de overtocht terug te verdienen. Verschillende eilandbewoners emigreerden. Maar sommigen bedachten zich alsnog op het allerlaatste moment. Zo ook M. de Graaf. En in de Zierikzeese Nieuwsbode van 21 april 1858 adviseert hij de mensen dan ook om toch niet te emigreren. De redacteur van de Nieuwsbode dacht er anders over. "Wij hebben dit stuk geplaatst om geen onderscheid te maken, en om genoeg te geven aan dien bedrukten man; maar wij raden de lezers aan, om er niet te veel geloof aan te hechten. Omdat hetgeen dat soms waarheid kan zijn, te zwart gekleurd is, en er veel in voorkomt dat volstrekt onwaar is. Red."

Marinus Hendrik vertrekt, als 'arbeider' in 1858 met het Belgische schip Cesar, van kapitein M.J. Couder, naar Rio de Janeiro. Vandaar met de stoomboot naar Dom Affonso: naar de havenplaats Itapemirim, waar hij op 24 juni 1858 aankomt. Restte hem nog het laatste stukje naar de nederzetting Cônia Rio Nova.¹⁴ Marinus Hendrik maakte de reis in gezelschap van nog een aantal 'stoepeschieters'. De Zierikzeese mandenmaker Renier van Gastel met vrouw en 7 kinderen en ook de smid Adriaan Nijs en diens 19-jarige dochter emigreerden. Uit verschillende verhalen blijkt dat ze daar onder zeer slechte, erbarmelijke omstandigheden geleefd moeten hebben. Daar kwam nog bij

¹² Burgerlijke stand Zeeland (1796) 1811-1980, aktenr. 15, inv.nr. ZIE-O-1848 en Memorie van successie, kantoor Zierikzee 1818-1927, memorienr. 882f.

¹³ Periode 1858-1862.

¹⁴ Ton Roos en Margje Eshuis: 'Op een dag zullen ze ons vinden. Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië.' Koninklijke BDU en Coleção Canaá do Arquivo Público do Estado do Espírito Santo, Barneveld, 2008, 123.

dat de clonia Rio Novo nog maar in 1854 als particuliere kolonie gesticht was, dus de hele opbouw van de kolonie moest worden gedaan. Het zware werk heeft menig leven gekost.¹⁵

Marinus Hendrik Boeke heeft tijdig zijn conclusies kunnen trekken. Hij keert als een van de zeer weinigen, vermoedelijk als varensgezel, terug naar Nederland. Het is in Rotterdam dat hij op 10 juni 1872 overlijdt.¹⁶ Als woonadres wordt dan 'Zierikzee' opgegeven. Het valt niet uit te sluiten dat zijn vroegtijdige dood zijn oorsprong vindt in het Braziliaanse avontuur. Zijn Memorie van Successie, die in het Nationaal Archief te 's Gravenhage bewaard wordt kan waarschijnlijk nog enig licht werpen op enkele vragen.

PROVINCIE ZEELAND. **STAAT** der LANDVERHUIZINGEN naar NOORD-AMERIKA, of andere Overzeesche Gewesten, welke in den loop van het jaar 1858 hebben plaats gehad.

GEMEENTE *Zierikzee*

NAMEN EN VOORNAMEN.	BEROEP.	Ouder- dom.	GODSDIENSTIGE GEZINDHEID.	In welke klasse zij, met opzigt tot hunne gezondheid, kunten gerangschikt worden.			Getal der, met te in de eerste kolom vermelden vertrokkenen			Vermoedelijke redenen van vertrek.	PLAATS waarheen zij zich begeven hebben.	AANMERKINGEN EN BIJZONDERHEDEN betreffende de LANDVERHUIZERS.
				Wegvallende	Blijggende	Echtfrijge.	Vrouwen.	Kindren.	Manndaden.			
<i>van Gestel. Marinus.</i>	<i>zandmakker</i>	<i>54j</i>	<i>Duitsch kath.</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	<i>1</i>	<i>7</i>	-	<i>Afwezigheid van de vrouw</i>	<i>Brazilië</i>	
<i>Boeke. Marinus Hendrik.</i>	<i>schrijver</i>	<i>20j</i>	<i>hervormd</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	-	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
<i>Boys. Aartman.</i>	<i>smid</i>	<i>51j</i>	<i>eb</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	<i>1</i>	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
<i>Tijerwald. Dierkman.</i>	<i>arbeider</i>	<i>20j</i>	<i>eb</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	-	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
<i>Tijerwald. Maria.</i>	<i>gans</i>	<i>27j</i>	<i>eb</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	-	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
<i>Lijndekker. Johannes van de Ree. Jan</i>	<i>arbeider</i>	<i>26j</i>	<i>Duitsch kath.</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	-	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
<i>Reuden. Pieter</i>	<i>werker</i>	<i>37j</i>	<i>hervormd</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	
	<i>werker</i>	<i>40j</i>	<i>Duitsch kath.</i>	-	<i>ja</i>	<i>neen</i>	-	-	-	<i>u s</i>	<i>eb</i>	

Aldus opgemaakt door ons BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van
Zierikzee den *5 Januarij* 1859.

Boeke Burgemeester.
Reuden Secretaris.

Te Middelburg, bij U. P. AUER,
Drukker van het Gewestelijk Bestuur van Zeeland.

Wordt bevestigd van de raad van de stad van Zierikzee, dat de
zonden te dienen voor het naar bed gaan der be-
studeelingen

Ant 4.
Wordt besloten om Marinus Boeke 8 dagen straf
op te leggen op water en brood megens gedaan bal-
dadigheid in de Westindische kerke.

Ant 5.
De President stelt voor om een geslachten ijzerdraad

¹⁵ Van de 176 personen die naar de kolonie kwamen was in november 1858 al meer dan de helft overleden.

¹⁶ Stadsarchief Rotterdam, Akten van overlijden 1872, aktenummer 1917, fiche C 103.

1917

Op leden den *Twaalfden Juni* Achtien honderd Twee en Zeventig, sijn voor mij Ambtenaar van den Burgerlijken Stand van Rotterdam, in het huis der Gemeente, verschenen:

Pieter Abraham van beroep *Bedrond* oud *zevenentwintig* jaren, wonende *Stadzuikenhuis* bekende van de natenoemen overledene, en *Thomas Kuy* van beroep *Zonder* oud *veertig* jaren, wonende *Stadarmenhuis* bekende van de natenoemen overledene, welke mij hebben verklaard, dat op den *Tienenden* *dezer* des *jaar* middags ten *acht* ure, in het huis staande *ende* is overleden

Maar *3* *706*
Marinus Hendrik Boeke
oude *veeren dertig* jaren en een maand ongetrouwd. Zynde geveest matroos geboren en menende te *Zierikzee* zoon van *Hendrik Boeke* en van *Catharina Wuijs* beide *Zierikzee* overleden

En heb ik hiervan dese akte opgemaakt, welke na voorlezing door *Maar* *de* *ambtenaar* en *mij* is ondertekend.

J. A. de
Strop

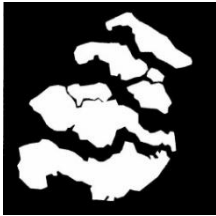

Oude woorden en uitdrukkingen

Door J. Vanderhaeghe.

De genealoog wordt op een gegeven moment geconfronteerd met oude woorden en uitdrukkingen, waarvan hij de betekenis niet kent, omdat ze niet meer gebruikt worden, behoren tot een ambtelijk jargon of in een andere taal gesteld zijn. Om aan dit probleem tegemoet te komen volgen hierna een verzameling van zulke woorden, uitdrukkingen en hun betekenis. In deze aflevering wordt begonnen met de letter a.

Aalding,	erfgenaam
Aaldinghen,	erfgenamen
Aam,	oude wijn-of biermaat. Ongeveer 150 liter.
Aangelande,	aanliggend, aangrenzend, aanpalend stuk grond
Aanwinning,	boedelgemeenschap
Aardvast,	onroerend goed
Abortijf,	misgeboorte
Abouterende,	grens, dus palende aan, aangrenzend
Abrogantie,	intrekking, afschaffing, opheffing van de wet
Absolveren,	vrijstellen van straf of vervolging, van aansprakelijkheid ontheffen
Accijns,	belasting op verbruiksgoederen
Accorderen,	overeenkomen, een overeenkomst sluiten
Accusare,	beschuldigen
Achterdeel,	nadeel
Achterleen,	leen waarvan een leenman leenheer is, leen uit de tweede hand
Achtersate,	nazaat
Achtervolgende,	overeenkomstig met
Acquisitie,	verwerving, aankoop
Actie hebbende,	gevolmachtigd zijn
Actie,	recht tot het instellen van een vordering
Actum,	afgehandeld, geakteerd
Additionaal,	toegevoegd
Adelinc,	edelman, adellijk persoon
Aditie,	aanvaarding van een erfenis
Adjudicatie,	toewijzing, bij openbare verkoop roerend of onroerend goed
Admissie,	aanvaarding
Admitteren,	toelaten, aanvaarden
Admodiateurs,	belastingverdelers
Admortiseren,	in de dode hand brengen van goederen
Advenante,	in overeenstemming, in evenredigheid

LEDENMUTATIES TOT EN MET NOVEMBER 2015

Geen lid meer:

135683 dhr. P.J.L. de Lijser Breskens

Overleden:

10005 dhr. P.A. Harthoorn Amsterdam
131765 dhr. C. Lozekoot Sint Philipsland
134165 dhr. C.P. Sap Eindhoven

Adreswijziging:

111548 dhr. W.M. Neve Waddinxveen
115737 dhr. H.J. van Schothorst Leerdam

Nieuw lid:

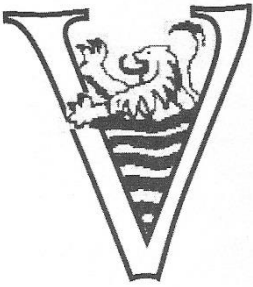
135739 mevr. C.M. van der Molen Ponoka, Canada
135752 dhr. C. Dane Zierikzee

Correctie:

133665 dhr W.F. Vogelaar 's-Gravenpolder
Hoofdlidmaatschap is nu ZLD, bijkomende lidmaatschap is WNB.

Per 01-10-2015 telde de afdeling Zeeland 358 leden, waarvan 41 bijkomende.

U wordt verzocht al uw mutaties, ook adreswijzigingen, **zelf** door te geven per email: info@ngv.nl
of schriftelijk aan *NGV Ledenadministratie, Postbus 26, 1380 AA Weesp*

STICHTING GENEALOGISCHE PUBLICATIES

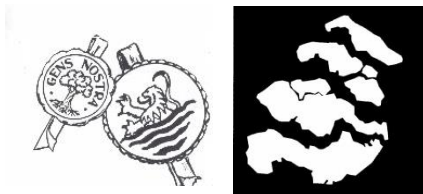
Prae 1600 Club.

Veel vrijwilligers hebben in het verleden moeilijk leesbare stukken voor 1600 en ook kort daarna bewerkt en voor een ieder leesbaar gemaakt. De Prae 1600 Club heeft deze in boekvorm uitgegeven. Helaas zijn nog veel boeken in voorraad van bewerkte notariële akten, overlopers en rekeningen van rentmeesters in Zeeland etc. Zie hiervoor www.genpubl.nl Door in de balk op Prae 1600 te klikken komt een lijst van rubrieken te voorschijn waaronder weer vele titels van bewerkte stukken te vinden zijn (ongeveer 400).

De opslag zouden we graag verkleind zien en wij bieden de boeken die op voorraad zijn met 50 % korting aan. U kunt de titels bestellen via mail genpubl@zeelandnet.nl De penningmeester (Jan Polderdijk) laat u weten of het gevraagde nog beschikbaar is.

Uiteraard kunnen niet in voorraad zijnde titels tegen de normale prijs gekopieerd en ingelijmd worden.

Jan Polderdijk

Nederlandse Genealogische Vereniging

afdeling Zeeland

Bestuurssamenstelling

F. A. J. M. Moubis (Ferrie)	Voorzitter	Tabakstraat 24A	4561 HW	Hulst
E. B. Beket (Evert)	Secretaris	Trompstraat 7	4535 BT	Terneuzen
W. S. van Hoeve (Prieneke)	Penn.meester	Anna Paulownaplein 39	4461 RC	Goes
A. Maljaars (Bram)	webmaster	Majoerwerf 21	4374 CA	Zoutelande
J. F. de Priester (Joke)	Cals	Piet Heinstraat 76,	4335 HX	Middelburg
J. Hoornick (Sjaak)	PR	Notestraat 14	4462 EB	Goes
C.J. Wisse	lid	Bisschopstraat 32	4353 BP	Serooskerke
J. G. Polderdijk (Jan)	lid	Schippersweg 26	4455 VP	Nieuwdorp

Correspondentieadres:

Secretariaat afdeling Zeeland NGV, Trompstraat 7, 4535 BT Terneuzen

secretaris@zeeland.ngv.nl

Redactie Mededelingenblad "Wij van Zeeland":

redactiewvz@zeeland.ngv.nl

C. J. Wisse	Bisschopstraat 32	4353 BP Serooskerke	(redactie)
A. L. Minderhoud	Kapelseweg 49	4481 PD Kloetinge	(correctie)
A. M. van Gessel	Kleine Beer 2	4501 HP Oostburg	(correctie)

Webmaster

A. Maljaars	Majoerwerf 21	4374 CA Zoutelande	webmaster@zeeland.ngv.nl
-------------	---------------	--------------------	--

Cals, afd Zeeland

Mw J. F. de Priester	Piet Heinstraat 76	4335 HX Middelburg	cals@zeeland.ngv.nl
----------------------	--------------------	--------------------	--

Public Relations

J. C. M Hoornick	Notestraat 14	4462 EB Goes	pr@zeelandnet.nl
------------------	---------------	--------------	--

GensDataPro Help

helpdesk@gensdatapro.ngv

Werkgroep Digitalisering:

G. C. Bek	Spinellihof 40	4463 GP Goes	
J. C. M. Hoornick	Notestraat 14	4462 EB Goes	
A. Maljaars,	Majoerwerf 21	4374 CA Zoutelande	
J. G. Polderdijk	Schippersweg 26	4455 VP Nieuwdorp	genpubl@zeelandnet.nl
J. van Zweeden	Nassaulaan 63	3743 CB, Baarn	

Afgevaardigde naar de ALV van de NGV

Wordt op iedere alv van de afdeling gekozen.

Voorplaat: Zeeuws Archief, KZGW, Zelandia Illustrata II: cat.nr ZI-II-458 "D'Oost-Indische werf tot Middelburgh".

Met titel bovenaan. Kopergrav., z.n. en z.j., h. 13.3 cm., br. 33.6 cm. Uit: a.w. *Het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen ondersteunde de uitgave door af te zien van de vergoeding van de gebruiksrechten.*

Afzender :

Redactie Wij van Zeeland
Bisschopstraat 32, 4353 BP Serooskerke

(adressticker)

DATA DIE U BESLIST NIET MAG VERGETEN!!

Zaterdag 23 januari 2016	Zaterdag 10 maart 2016	Zaterdag 16 april 2016
Populatiegenealogie Toon van Gestel	Internationale genealogische en heemkundige markt	Voorjaarsledenvergadering digitalisering NGV Jaap van Zweden Digitalisering genealogisch centrum Middelburg David van Oorschot

Alle bijeenkomsten vinden plaats in "De Vroone", C.D. Vereekestraat 74 te Kapelle en beginnen om 14.00 uur, tenzij anders aangegeven.